

**ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ
Е СЕРТИФИЦИРАН ПО
СТАНДАРТ ISO 9001:2008**

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.

**ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ**

ГД Образование и култура

ПРОГРАМА “УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ”

**ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
по секторна програма
“ГРЮНДВИГ”**

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

София 1000, ул. ”Граф Игнатиев” 15, ет. 3

тел.: (02) 9155 010; факс: (02) 9155 049

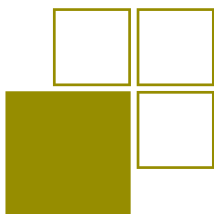
hrdc@hrdc.bg; www.hrdc.bg

2010

ПРОГРАМА
УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

СЕКТОРНА ПРОГРАМА
ГРЮНДВИГ

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
2010

ИЗДАНИЕ НА
ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ
2010

ГРЮНДВИГ

Николай Фредерик Северин Грюндвиг (1783 - 1872), датски свещеник и писател, се счита за разпространител на идеите на „продължаващото обучение“. Неговата теория за „народното училище“ се основава на идеята, че образованието има смисъл, ако е достъпно за всекиго в продължение на целия му живот. Според него, образованието трябва да е насочено не само към усвояването на знания, но и към изграждането на гражданска отговорност и към личностно и културно развитие.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	4
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОГРАМА „УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ”	4
УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМА „УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ”	5
СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА „УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ”	6
СТРАНИ УЧАСТНИЧКИ В ПРОГРАМАТА	6
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЕКТОРНА ПРОГРАМА „ГРЮНДВИГ”	7
ОБЩА ПРОЦЕДУРА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ - ВЪЗМОЖНОСТИ „ГРЮНДВИГ” - ДЕЙНОСТИ	8
ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНИ	8
ЦЕНТРАЛИЗИРАНИ	8
УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМА „ГРЮНДВИГ”	9
НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	10
ОСНОВНИ ДОКУМЕНТИ	10
ПОДГОТОВКА НА КАНДИДАТУРА И КАНДИДАТСТВАНЕ	11
СЕЛЕКЦИЯ	12
РЕЗУЛТАТИ ОТ СЕЛЕКЦИЯ	12
ПРОЕКТНИ ДЕЙНОСТИ	13
ПАРТНЬОРСТВА ЗА ПОЗНАНИЕ	13
ПРОЕКТИ ЗА ВЪЗРАСТНИ ДОБРОВОЛЦИ	14
ПОДГОТВИТЕЛНИ ВИЗИТИ ЗА ПАРТНЬОРСТВА ЗА ПОЗНАНИЕ И ЗА ПРОЕКТИ ЗА ВЪЗРАСТНИ ДОБРОВОЛЦИ	17
РАБОТНИ АТЕЛИЕТА	17
ИНДИВИДУАЛНИ ДЕЙНОСТИ	19
КВАЛИФИКАЦИЯ НА СЛУЖИТЕЛИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ВЪЗРАСТНИ	19
ВИЗИТИ И ОБМЕН НА ОПИТ НА КАДРИ, ОБУЧАВАЩИ ВЪЗРАСТНИ	20
АСИСТЕНТСКИ СТАЖ	21
РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ	24
РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ	27
ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	27
СЪЗДАВАНЕ НА ЦРЧР	27
ДЕЙНОСТИ НА ЦРЧР	28
СТРУКТУРА НА ЦРЧР	28

ВЪВЕДЕНИЕ

Обща информация за Програма „Учене през целия живот”

Програмата „Учене през целия живот”

- Създадена е с Решение No.1720/2006/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европейския съюз от 15 ноември 2006 г.
- Стартира на 1 януари 2007 г. и е със седемгодишна продължителност - до 31 декември 2013 г.
- Общият ѝ бюджет за всички страни членки на Европейския съюз и за целия период възлиза на 6 970 000 000 евро.

Основна цел

Водещ приоритет на Програмата е да допринесе чрез учене през целия живот за развитието на Европейския съюз като общество:

- основано на знанията;
- с устойчиво икономическо развитие;
- с повече и по-добри работни места;
- с по-голямо социално сближаване;
- с по-добра защита на околната среда за бъдещите поколения.

Специфични цели

- да подпомага съзидателността, конкурентността, работоспособността и развитието на предприемаческия дух;
- да допринесе за по-голямо участие в ученето през целия живот на хора от всички възрасти, включително тези със специални нужди и представители на групи в неравностойно положение, без да прави разлика поради техния социален и икономически произход;
- да насърчава езиковото обучение и лингвистичното многообразие;
- да подпомага развитието на новаторското съдържание и услуги;
- да разпространява педагогика и практики за учене през целия живот, основани на информационните и комуникационни технологии;
- да засилва ролята на обучението през целия живот за създаване на чувството за европейско гражданство, което е основано на разбирането и зачитането на правата на човека и демокрацията, както и да стимулира толерантността и зачитането на други народи и култури;
- да насърчава сътрудничеството за осигуряване на качество във всички сектори на образованието и обучението в Европа.

Управление на Програма „Учене през целия живот”

Ролята на Европейската комисия (Главна дирекция „Образование и култура”) е да осигури ефективното изпълнение на дейностите на Общността по Програма „Учене през целия живот”. В тази дейност Комисията си сътрудничи и с Комитета на Програма „Учене през целия живот”, който се състои от представители на страните членки и се оглавява от Комисията.

Административното управление на Програма „Учене през целия живот” се осъществява от Комисията в тясно сътрудничество с националните власти и Изпълнителната агенция по образование, аудио визия и култура в Брюксел.

Националните власти на страните участнички в Програмата определят Национални агенции, които имат за цел да координират управлението на Програмата на национално ниво. За България такава е Центърът за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР).

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ	
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm	
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ - ЦРЧР София	ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ Брюксел
Администрира, координира и приема предложения за проекти по децентрализираните дейности на национално ниво. http://hrdc.bg	Администрира, координира и приема предложения за проекти по централизираните дейности на европейско ниво. http://eacea.ec.europa.eu/index.htm

Структура на Програмата „Учене през целия живот”

Програма „Учене през целия живот”			
КОМЕНСКИ Общо училищно образование Участие в дейност eTwinning	ЕРАЗЪМ Висше образование	ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ Начално и продължаващо професионално образование и обучение	ГРЮНДВИГ Образование за възрастни
ХОРИЗОНТАЛНИ ПРОГРАМИ			
Четири ключови дейности - Политическо сътрудничество и иновации; Езиково обучение; ИКТ; Разпространение и валоризация. В дейността „Политическо сътрудничество и иновации” ЦРЧР осъществява: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Работата на програма „Учебни визити” за образователни специалисти; ▪ Участие в мрежата Euroguidance чрез Националния Euroguidance център; ▪ Координация на Europass центъра за България. 			
ПРОГРАМАТА ЖАН МОНЕ			
Три ключови дейности – Дейности по програмата; Европейски институции; Европейски асоциации			

Страни участнички в Програмата

- **27-те страни членки на ЕС** (Австрия, Белгия, България, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Чехия, Швеция);
- Исландия, Лихтенщайн, Норвегия;
- Турция;
- Хърватия и Македония (според Националната покана за кандидатстване по съответната дейност).

Обща информация за секторна програма „Грюндвиг”

Политиката на Европейския съюз за повишаване на икономическия растеж, конкурентоспособността и социалното включване (целите на Лисабонската стратегия) съставлява рамката на секторна програма „Грюндвиг”, чиято цел е да отговори на двойното предизвикателство пред образованието - от една страна, на големия брой възрастни, които преждевременно са напуснали училище, и от друга страна, на застаряващото население. Образованието на възрастните помага за справяне с тези предизвикателства, като се дава възможност на двете категории лица да подобрят своите знания и умения.

Програмата е насочена към всички възрастни, които искат да развият своите умения и квалификации. Тя предлага възможности за участие в европейски образователни проекти чрез индивидуална и групова мобилност.

Специфични цели на програмата:

- да отговори на предизвикателствата пред образованието за населението в зряла и напреднала възраст в Европа;
- да помогне за осигуряване на възможности за възрастните хора да подобряват своите знания и способности.

Оперативни цели на програмата:

- да подобрява качеството и достъпа до мобилност в цяла Европа на лица, включени в образованието за възрастни, и да повишава обема на тази мобилност, така че да осигури мобилността на най-малко 7 000 лица ежегодно до 2013 г.;
- да подобрява качеството и да повишава обема на сътрудничество между организациите, включени в образование за възрастни в цяла Европа;
- да помага на хората от уязвимите социални групи и по-специално на по-възрастни хора, напуснали образователната сфера, без да стигнат основна квалификация, да получат достъп до образование за възрастни;
- да улеснява разработката на новаторски практики в образованието за възрастни и техния трансфер, включително от участващата страна към други страни;
- да подпомага разработката на новаторско съдържание, услуги, педагогика и практика за обучение през целия живот, основани на информационни и комуникационни технологии;
- да подобрява педагогическите подходи и управлението на организациите от сферата на образованието за възрастни.

ОБЩА ПРОЦЕДУРА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ВЪЗМОЖНОСТИ „ГРЮНДВИГ” – ДЕЙНОСТИ

Децентрализираны дейности

Проектны дейности

*Кандидатстване:
Юридически лица – към ЦРЧР*

- Партньорства за познание
- Проекти за възрастни доброволци
- Подготвителни визити за Партньорства за познание и за Проекти за възрастни доброволци
- Работни ателиета

Индивидуалны дейности

*Кандидатстване:
Физически лица, с подкрепата на организация, която представляват, кандидатстват директно към ЦРЧР.*

- Квалификация на служители в сферата на образование за възрастни
- Визити и обмен на опит за кадри, обучаващи възрастни
- Асистентски стаж

Централизираны дейности

- Многостранни проекти
- Мрежи „Грюндвиг”
- Съпътстващи мерки

*Кандидатстване:
Юридическите лица – към Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура в Брюксел.
<http://eacea.ec.europa.eu/index.htm>*

В настоящото Практическо ръководство се поставя акцент върху децентрализираните дейности на секторна програма „Грюндвиг”, по които се кандидатства към ЦРЧР.

УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМА „ГРЮНДВИГ”

В различните дейности по секторна програма „Грюндвиг” могат да участват следните организации и физически лица:

- Институции и организации, които предоставят формални, неформални или извънформални образователни възможности за възрастни;
- Преподаватели и други служители в тези организации и институции;
- Възрастни обучаващи се;
- Институции и организации, които предоставят начално или продължаващо обучение на лица, заети в сферата на образование за възрастни;
- Сдружения и техните представители, работещи в сферата на образование за възрастни, включително сдружения на обучаващи се и учителски сдружения;
- Организации, които предоставят информация, ориентиране и консултиране по всякакви въпроси, свързани с образованието на възрастни;
- Лица и организации, които се занимават с политиката по въпроси, свързани с образованието на възрастни, на местно, регионално и национално ниво;
- Изследователски центрове и организации;
- Търговски предприятия;
- Сдружения с нестопанска цел, доброволчески организации и неправителствени организации (НПО);
- Висши учебни заведения, предлагащи образование за възрастни;
- Читалища;
- Библиотеки.

В контекста на секторна програма „Грюндвиг” възрастни обучаеми са всички лица над 16-годишна възраст, които са извън системата на формалното образование (средно, висше).

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Основни документи

Преди да кандидатствате по секторна програма „Грюндвиг“, е необходимо да се запознаете със следните важни документи, достъпни на Интернет страницата на ЦРЧР:

- **Решение** на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма „Учене през целия живот“;
- **Обща покана** за подаване на предложения на Европейската комисия (за текущата година);
- **Национална покана** за кандидатстване по секторна програма „Грюндвиг“ за съответната дейност и година;
- **Национални приоритети** в областта на образованието за възрастни – описани в *Националната покана*;

Националните покани съпътстват всеки Формуляр за кандидатстване.

- **Формуляри за кандидатстване** по секторна програма „Грюндвиг“ за съответната дейност и година;
- **Наръчник** за попълване на електронните формуляри за кандидатстване.

Цялата информация за кандидатстване и всички необходими документи са налични на страницата на ЦРЧР:

www.hrdc.bg

Секции:

- Програма „Учене през целия живот“ – общи документи
- Новини
- „Грюндвиг“
 - Дейности
 - Покани за кандидатстване
 - Формуляри за кандидатстване
- Публикации

Подготовка на кандидатура и кандидатстване

Преди пристъпване към подаване на кандидатура :

- Посещавайте информационните събития на ЦРЧР, свързани с разясняване на всички секторни програми и дейности на Програмата „Учене през целия живот“;
- Обърнете се към експертите от отдел „Информационен“ на ЦРЧР, които ще ви предоставят информация за участието ви в програмата;
- Запознайте се детайлно със съдържанието на документите по избраната от вас дейност;
- Стриктно спазвайте посочените в *Поканата за кандидатстване* изисквания за легитимност на предложенията;
- Обърнете внимание на Националните приоритети по съответната дейност, описани в *Поканата за кандидатстване*;
- Не пропускайте да подадете всички изисквани документи, описани в съответната *Покана за кандидатстване*;
- Прочетете внимателно *Наръчника за попълване на електронните формуляри* за кандидатстване;
- Попълвайте без пропуски *Формуляра за кандидатстване*;
- Посочете точен адрес, данни на институцията (организацията);
- Обърнете внимание дали са налични всички подписи и печати на указаните за тях места;
- Спазвайте крайните дати за изпращане на предложенията.

Кандидатурата се изпраща по пощата на адрес:

Център за развитие на човешките ресурси

Секторна програма „Грюндвиг“

Ул. „Граф Игнатиев“ 15, ет3

София 1000

- *Документи, подадени след крайния срок за кандидатстване, посочен в Националната покана, се дисквалифицират автоматично.*
- *За дата на подаване на документите се счита датата на пощенското клеймо.*
- *Допълнително изпратени липсващи документи или страници от документи след крайния срок не се разглеждат.*
- *Документи на ръка или по електронната поща не се приемат.*

Селекция

Проверка на легитимността на подадените кандидатури

Разглеждането и оценката на подадените предложения преминават задължително през етап на проверка за легитимност. Критериите за легитимност са посочени във всяка *Покана за кандидатстване*, като и в началото на всеки *Формуляр за кандидатстване*.

Кандидатури, които не отговарят на съответните изисквания, не подлежат на оценка за качество.

Оценка за качество

На проектите се прави съдържателна оценка от независими, външни за ЦРЧР оценители, чиито решения са окончателни и не подлежат на преразглеждане.

Основни критерии за оценка на качеството на предложенията за проекти:

- *Полза и релевантност на кандидатурата;*
- *Оценка на съдържанието и продължителността;*
- *Въздействие и Европейска добавена стойност;*
- *Качество на работната програма;*
- *Разпространение и прилагане на резултатите.*

Резултати от селекция

В *Националните покани* за съответната дейност са фиксирани сроковете, на които да бъдат очаквани резултатите от селекцията.

Резултатите от селекция се публикуват на Интернет страницата на ЦРЧР, в секции „Новини” и „Грюндвиг” - „Резултати от селекция”.

Всички кандидати получават писмо за резултата от селекцията. В писмата към кандидатите, които не получават финансиране, се посочват съответните мотиви и пропуски.

Кандидатите, получили одобрение за финансиране, биват поканени за сключване на договор с ЦРЧР. Преди подписване на договора, те преминават през обучение за правилното управление на проектите и на отпуснатото им финансиране.

В случай, че по някоя от дейностите на секторна програма „Грюндвиг” участват хора със специални потребности, е възможно допълнително финансиране – за повече информация се обърнете към ЦРЧР.

ПРОЕКТНИ ДЕЙНОСТИ

Партньорства за познание

Дейност „Партньорство за познание” предвижда практическо сътрудничество между организации в областта на образованието за възрастни в най-широкия смисъл на понятието - формално, неформално или самостоятелно придобито образование, по теми от общ интерес.

Участници: Партньорството се осъществява между организации от поне три страни участнички в Програма „Учене през целия живот”, като поне една от тях следва да бъде държава членка на ЕС.

Продължителност: две последователни години.

Партньорството може да бъде: обмен на опит, практики и методи, които обогатяват представите на участниците за разнообразната европейска културна, социална и икономическа действителност, както и познанията им в областта, която представлява интерес за Партньорството.

Кандидатстване: Всяка една от организациите участнички в Партньорството кандидатства към Националната агенция на страната си.

Работна програма: Партньорството трябва да е добре балансирано между всички участващи организации. В съвместно разработената програма на проекта се описват подробно дейностите, които ще бъдат засегнати в периода на съвместната работа, задачите и ролите на всяка участваща организация.

„Координатор” на проекта: организацията, избрана от партньорите да отговаря за разпределението на дейностите и управлението на проекта.

Финансиране: по предварително определени, фиксирани суми, които зависят от броя на мобилностите, планирани от кандидатстващите институции.

Препоръчва се при кандидатстване Партньорството да включва 5-6 страни, за да може, ако някои от партньорите не получат финансиране, проектът да стартира с минимум 3 страни участнички.

Видове партньорства:

„Мобилност” - пътуване в чужбина на един участник в партньорството - учител или обучаем, с цел участие в планираните по проекта дейности.

- с малък брой мобилности – 4;
- с ограничен брой мобилности – 8;
- със среден брой мобилности – 12;
- с голям брой мобилности – 24 - в този вид мобилност е предвидено участие на поне 16 различни обучаеми.

Всяка институция, участваща в Партньорство, може да кандидатства за различен брой мобилности, в зависимост от собствените ѝ възможности за изпращане на обучаеми и учители в чужбина, както и от степента на ангажираността ѝ в дейностите на Партньорството.

Начини за намиране на партньори

- http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/leonardo/data_en.html
Базата данни осигурява достъп до различни полезни за инициаторите портали, които те могат да ползват по време на подготовка и изпълнение на проекта си;
- <http://www.hrdc.bg/plugins/content/content.php?content.24> Компендиум „Наградени проекти 2006”, Компендиум 2000 - 2006
- Чрез участие в Подготвителни визити или Контактни семинари;
- http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/national_en.html - Списък с адресите на Националните агенции по Програмата „Учене през целия живот”. Може да се обърнете за съдействие директно към тях, като опишете профила на институцията си и идеята си за проект.

Проекти за възрастни доброволци

Дейност „Проекти за възрастни доброволци” предвижда съвместна доброволческа работа по проекти за възрастни хора, осъществявана в рамките на двустранни партньорства, между местни организации, намиращи се в две страни участници в Програмата „Учене през целия живот”. Доброволческата работа е форма на изключително ценно самостоятелно учене за хора от всякакви възрасти, като предлага нови възможности за учене на възрастните граждани на Европа.

„Доброволец” – всеки, който извършва дейност по собствена воля, избор и мотивация във формалния и информалния сектор, без да очаква финансова печалба от това.

Доброволческата дейност е от полза за отделния доброволец, за общностите и обществото като цяло. Тя има социална стойност и не припокрива професионалната, за която работодателят заплаща.

Кандидатстващи институции: Проектите трябва да включват две организации - юридически лица от две различни държави участнички в Програмата „Учене през целия живот”.

Доброволци: Изискване за тази дейност от програмата - лица, които да са на възраст над 50 години. Особен акцент се поставя върху насърчаване на участието на доброволци от групи в неравностойно социално положение и от етнически малцинства, като по този начин се подкрепя тяхното интегриране в Европа.

Участници: Всяка организация може да изпрати и да приеме от 2-ма до 6-ма доброволци в рамките на проекта.

Продължителност на проекта: 2 години.

Продължителност на мобилността: непрекъснат период от 3 до 8 седмици.

Проектът се извършва под формата на: Двустранно сътрудничество по конкретна тема, дейност, целева група. Партньорските организации следва да изградят трайно сътрудничество чрез обмяна на доброволци.

Кандидатстване: Всяка една от организациите участнички в проекта кандидатства към Националната агенция в страната си.

Финансиране:

- по посочени в Националната покана определени, фиксирани ставки за съответните държави;
- в зависимост от броя на доброволците, които кандидатстващата организация предвижда да изпрати и приеме;
- в зависимост от продължителността на периодите на мобилност.

Всяко лице може да участва като доброволец, само веднъж в рамките на три години.

Подготвителни визити за Партньорства за познание и за Проекти за възрастни доброволци

Дейност „Подготвителни визити” предвижда да подпомогне организациите, които желаят да създадат Партньорство за познание или Проект за доброволческа работа на възрастни хора по секторна програма „Грюндвиг”, да намерят и опознаят подходящи партньорски институции.

Участници: Всяка организация, която е юридическо лице и желае да кандидатства по дейности „Партньорство за познание” или ”Проект за възрастни доброволци”, може да кандидатства за финансиране за участието на свой представител в подготвителна визита.

Продължителност: Подготвителната визита се извършва в рамките на пет дни. Подготвителната визита може да бъде извършена под формата на:

- Посещение на партньорска институция в друга страна участничка в Програмата „Учене през целия живот”;
- Участие в Контактен семинар за намиране на партньори, организиран от Национална агенция.

Кандидатстване: Според изискванията на Националната агенция – кандидатурите се подават не по-късно от 8 седмици преди датата на пътуването. Организациите кандидатстват за Подготвителна визита към Националната агенция в страната си.

Финансиране:

- разходите за транспорт и издръжка;
- за участие в Контактен семинар се покрива таксата за участие, определена от организаторите.

Информация за организираните Контактни семинари и покани за кандидатстване за участие в Подготвителни визити се публикуват на Интернет страницата на ЦРЧР.

Работни ателиета

Работните ателиета предоставят възможност на възрастни учащи се да участват в обучителни дейности, които се провеждат в друга страна, участваща в Програмата „Учене през целия живот“. По този начин чрез иновативно и многонационално опознаване, обучаемите споделят своите компетенции и наблюдения по всякакви теми, съответстващи на секторна програма „Грюндвиг“.

Работното ателие НЕ осигурява продължаващо професионално обучение на специалисти.

Кандидатури, които са насочени към продължаващо обучение на специалисти, и особени тези, които разглеждат учителите, обучителите и служителите в областта на образованието за възрастни като своя основна целева група, ще се считат за нелегитимни.

Участници: Всяко Работно ателие включва от 10 до 20 обучаеми.

Продължителност: От 5 до 10 работни дни.

Форми: Работните ателиета могат да протичат под формата на семинари, обучителни мероприятия или работни срещи.

Кандидатстване за организатор на Работно ателие: Кандидатстват юридическите лица, като подават документи към Националната агенция в страната си при обявена *Национална покана за кандидатстване*.

Кандидатстване за участник в Работно ателие: Кандидатстват пълнолетни лица от страните участнички в програмата, като подават документи към одобрен от Националните агенции организатор на Работно ателие. Кандидатстването се провежда според сроковете, определени от организатора, а копия от кандидатурите на участниците се изпраща на Националната агенция в държавата по местопребиваване на възрастния учащ се и до Националната агенция на страната, в която ще се проведе Ателието. Организаторът на Работното ателие подбира кандидатите съгласно критерии, определени при неговото кандидатстване пред Националната му агенция.

Финансиране на организатор:

- Разходи за организиране на Работно ателие;
- Разходи за участието на обучаемите - включително техните пътни и дневни;
- Разходи за педагогическа, езикова и културна подготовка – могат да бъдат отпуснати, ако са обосновани на базата на фиксирана ставка, определена от Националната агенция.

Финансиране на участник:

- Организаторът на Работното ателие покрива разходите за път и издръжка на обучаемите.

Участниците трябва да са от най-малко 3 различни страни, освен страната, в която се провежда ателието. Не повече от 1/3 от участниците могат да са от една и съща страна. Гражданите на страната, в която се провежда Работното ателие, са легитимни за участие, но няма да бъдат финансирани от „Грюндвиг” и не трябва да съставляват повече от 1/3 от общия брой участници.

На разположение на кандидатите за участници е електронен Каталог на Работните ателиета в Европа, достъпен на Интернет страницата на ЦРЧР.

ИНДИВИДУАЛНИ ДЕЙНОСТИ

Квалификация на служители в сферата на образование за възрастни

Дейност „Квалификация на служители в сферата на образование за възрастни” спомага за подобряване качеството на ученето през целия живот, като дава възможност на работещите в сферата на образованието за възрастни да участват в обучителна дейност, която се провежда в страна, различна от тази, в която те живеят или упражняват своята професия. Участниците подобряват своите практически, преподавателски, наставнически и управленски умения, като получават по-широко разбиране за обучението на възрастни в Европа.

Участници: Учители и друг персонал, ангажиран в сферата на образованието за възрастни.

Продължителност: от 5 дни до 6 седмици.

Форми: обучителен курс, практика или наблюдение, семинар.

Кандидатстване: Участниците кандидатстват към Националната агенция, с подкрепата на организация, която представляват. Изпращащата организация трябва да бъде юридическо лице.

Финансиране:

- разходи за път и издръжка;
- такса на курса;
- разходи за педагогическа, езикова и културна подготовка – могат да бъдат отпуснати, ако са обосновани на базата на фиксирана ставка, определена от Националната агенция.

Подходящ квалификационен курс може да бъде избран от:

- *Електронния каталог за курсове по секторна програма „Грюндвиг” на Европейската комисия - <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase/>.*
- *Компендиуми по секторна програма „Грюндвиг”;*
- *Чрез участие в Контактни семинари, подготвителни визити и др.*

Визити и обмен на опит на кадри, обучаващи възрастни

Дейност „Визити и обмен” предоставя възможност на участниците да придобият общи познания за образованието за възрастни в Европа, като подобрят своите умения по преподаване, трениране, консултиране, управление. Обменът на специалисти в сферата на образованието за възрастни подпомага работата на приемащите организации, осигурявайки експертни познания в тази област.

Участници: Физически лица, обвързани със сферата на образованието за възрастни, кандидатстват чрез подкрепа на организацията, която представляват.

Продължителност: до 12 седмици

Форми:

- Работна визита в друга европейска страна участничка в Програмата „Учене през целия живот”. Професионалните дейности на кандидата и тези по визитата следва да са свързани и да се отнасят към даден аспект на обучението за възрастни;
- Участие в конференция или семинар, включително европейски конференции, свързани с дейност „Партньорствата за познание” по секторна програма „Грюндвиг”, както и организирани от Европейската комисия тематични събития по програмата.

Кандидатстване: Участниците кандидатстват към Националната агенция, с подкрепата на организацията, която представляват. Тази организация трябва да бъде юридическо лице, но в случаите, когато не е налице такава институция, кандидатурите се подават директно към Националната агенция.

Финансиране:

- Разходи за път и издръжка;
- Такса за участие в конференция или семинар;
- Разходи за педагогическа, езикова и културна подготовка – могат да бъдат отпуснати средства, ако са обосновани на базата на фиксирана ставка, определена от Националната агенция.

Асистентски стаж

Деятност „Асистентски стаж” дава възможност на участниците да придобият по-добро разбиране за европейското измерение на обучението за възрастни, създавайки си представа за неговите форми в другите европейски страни, да се запознаят с техните образователни системи за възрастни, както и да подобрят своите професионални и межкултурни умения.

Организации, които имат желание да приемат Асистент, са показани да се регистрират в Европейската база данни, достъпна за тази цел. За подробности се обръщайте към Националната агенция.

Участници: настоящ или бъдещ персонал, ангажиран в образованието за възрастни – независимо формално, неформално или самостоятелно.

Продължителност: над 12 до 45 седмици.

Форми: Стаж в организация в друга европейска страна, участваща в Програмата „Учене през целия живот”.

Кандидатстване: Участниците кандидатстват към Националната агенция с подкрепата на организацията, която представляват. Тази организация трябва да е юридическо лице, но в случаите, когато не е налице такава институция, кандидатурите се подават директно към Националната агенция.

Финансиране:

- Разходи за път и издръжка;
- Разходи за педагогическа, езикова и културна подготовка – могат да бъдат отпуснати средства, ако са обосновани на базата на фиксирана ставка, определена от Националната агенция.

Едно и също лице не получава финансиране за Асистентски стаж повече от един път в рамките на период от 3 години.

РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ

- Бенефициент** Частни лица и организации (потребители на различни нива, посредници, асоциации, регионални власти), които имат полза от осъществяването на проектите. При европейските програми те често се определят и като организациите, получили финансовата подкрепа.
- Възрастен обучаем** В контекста на програма Грюндвиг възрастни обучаеми са всички лица над 16г. възраст, извън системата на формалното образование /средно, висше/.
- Децентрализирани дейности** Дейности в рамките на една европейска образователна програма, които се администрират от Националната агенция в съответната страна.
- Доброволец** Човек със свободен избор и мотивация да извършва дейности във формалния и информалния сектор, без да очаква финансова печалба от това. Дейностите имат социална стойност и не припокриват професионалните, за които работодателят заплаща.
- Europass** Единен портфейл от пет документа, които дават възможност на гражданите да докажат своите квалификации и умения в цяла Европа. Разработен е на европейско ниво с цел да подобри прозрачността на квалификациите и да улесни мобилността на всички, които желаят да работят или да се обучават в Европа. Два от документите можете да попълните сами (Автобиография (CV) и Езиков паспорт), а останалите три (Приложение към сертификат, Приложение към диплома и Мобилност) се издават и попълват от съответните компетентни организации.
- Europass Мобилност** Документ, част от Europass комплекта документи, описващ всеки организиран период от време, който даден човек прекарва в друга европейска държава с цел образование.
- Етапи (фази) на проекта** Базисни елементи на процеса на осъществяване на проекта.
- Критерии за легитимност** Формални критерии, на които се очаква да отговаря проектното предложение. Само предложения, отговарящи на формалните критерии за легитимност, преминават през следващия етап на оценяване - качествена оценка.

- Критерии за подбор** Включват оценка на финансовия капацитет и способност на кандидатстващите да изпълнят работната програма, както и проверка дали имат необходимата финансова стабилност, за да реализират дейностите по проекта и да гарантират неговото съфинансиране.
- Европейска добавена стойност** Европейска добавена стойност притежават дейностите, които не могат да бъдат ефективно предприети на национално ниво и е по-целесъобразно да бъдат предприети на европейско ниво. Резултатите от съвместната работа демонстрират ясно европейско измерение, добавено към политики и дейности на национално ниво.
- Информално обучение** Съпровожда живота на всеки човек. За разлика от формалното и неформалното, това образование не е задължително и организирано, и може да не се осъзнава от самите индивиди като начин за получаване на част от техните знания и умения.
- Лисабонска стратегия 2000г.** Стратегия за развитието на Европейския съюз, която очертава нова роля в света за разширения Европейски съюз през 21. век. Основната стратегическа цел е: „Европейският съюз да се превърне в най-конкурентоспособната и динамична икономика на знанието в света, способна на устойчив икономически растеж, с повече и по-добри работни места и по-добра социална интеграция. Това трябва да е икономика, която да има постоянен потенциал за икономически растеж и за създаване на повече и по-добри работни места за своите граждани, като не позволява социална изолация за никого.”
- Лице, упълномощено да подписва** Лице, законно упълномощено от организацията инициатор да обвърже инициатора или партньора с проект.
- Мобилност** В официалните документи на европейските институции понятието „мобилност” се разглежда не само като механично придвижване от една точка в друга, а включва и способността на дадения гражданин, извършващ мобилността, пълноценно да се адаптира към новите условия на пребиваване, образование или работа.

- Мониторинг** Систематичен контрол върху развитието на проекта с цел да се овладеят и коригират отклонения от работните цели, за да се повиши качеството на изпълнението и проектът да бъде успешен. Мониторингът се състои от наблюдение на дейностите, сравнение с работния план и използване на информацията за подобряване на проекта. По време на процеса на мониторинг е необходимо внимателно да се проверяват (и ако е необходимо да се преориентират и адаптират) разпространението и експлоатацията на резултатите.
- Мрежа** Формално или неформално групиране на организации в дадена област, дисциплина или сектор от ученето през целия живот.
- Неформално обучение** Реализира се паралелно с основните образователни и квалификационни системи и обикновено не завършва с издаването на официален сертификат. То може да се осъществи на работното място или чрез дейността на граждански дружества и организации, или в групи като младежки организации, профсъюзи и политически партии. Може да се реализира и чрез организации и услуги, създадени за допълване на формалното образование - музикални, театрални, спортни класове или частни уроци за подготовка за изпити.
- Образование за възрастни** Включва всички форми на непрофесионално обучение за възрастни – формално, неформално и информално.
- Обучител на възрастни** Човек, чиито професионални задължения са пряко свързани с процеса на образованието или обучението на възрастни.
- Организация** Формация, ангажирана с дейност в публичния или частния сектор, независимо от нейния размер, статут, сфера на дейност, включително социалната.
- Ориентиране и консултиране** Поредица от дейности – информирание, оценяване, ориентиране и консултиране, насочени към обучаеми, обучители и други лица в избора им на образователни и обучителни програми или на възможности за професионална реализация.

- Оценка** Этап от проектния цикъл, включващ качествена и количествена оценка на: а) постигнатите спрямо поставените цели резултати (дейности/продукти), съотносими към размера на отпуснатата субсидия; б) методите за постигане на тези резултати на база одобрен бюджет. Оценката на проекта се базира на критериите, зададени от Европейската комисия за резултатите, целите, инициативите и нуждите, на които следва да се отговори.
- Партньор** Една от институциите, работещи по съвместен проект за Училищно или Регионално партньорство.
- Партньорство** Двустранно или многостранно споразумение между институции или организации от различни страни членки на Европейския съюз, които извършват дейности в европейски мащаб, свързани с Програмата „Учене през целия живот“.
- Учене през целия живот** Понятието се отнася до всички форми на общо образование, професионално образование и обучение, неформално и информално учене, което се извършва през целия живот и води до усъвършенстване на знанието, уменията и компетенциите от личностна, гражданска и социална гледна точка, а също и по отношение на заетостта. Включва и осигуряването на услуги за ориентиране.
- Формално обучение** Реализира се в официалните институции за образование и обучение и се удостоверява с дипломи и удостоверения за степен на придобита квалификация.
- Централизираните дейности** Дейности в рамките на една европейска образователна програма, които се администрират от Изпълнителната агенция по образование, аудио-визия и култура към Европейската комисия.
- ЦРЧР** Центърът за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) е организацията, администрираща Програма ”Учене през целия живот” в България.

РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция за България по Програма „Учене през целия живот”.

Националната агенция играе важна роля в практическото изпълнение на Програмата, като администрира децентрализираните дейности в целия проектен цикъл:

- разпространява информация за дейностите на Програмата;
- приема и регистрира кандидатурите;
- организира селекцията;
- сключва договори с успешно преминалите селекцията кандидати;
- извършва плащанията по договорите;
- извършва мониторинг и консултации на финансираните проекти;
- приема отчетите по тези проекти;
- организира дейности за разпространение и валоризация на резултатите от успешни проекти.

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Създаване на ЦРЧР

- През 1997г. с подкрепата на Европейската Фондация за обучение (ЕФО) е основана Българската национална обсерватория;
- През 1998г. започва работа Национална агенция „Леонардо да Винчи”;
- През 1999г. с подкрепата на ЕФО е създаден Национален ресурсен център за професионално ориентиране;
- През 1999г. със споразумение между Министерство на образованието и науката и Министерство на труда и социалната политика е основан ЦРЧР. Той обединява горепосочените дейности и управлява образователни програми и проекти;
- През 2001г. към ЦРЧР се присъединява Национална агенция „Сократ”;
- През 2006г. към ЦРЧР се основава Национално координационно звено за дейността eTwinning;
- През 2007г. към ЦРЧР се основава Национален Europass Център;
- През 2007г. след национална номинация ЦРЧР стартира управлението в България на Програмата „Учене през целия живот” 2007-2013г.

Дейности на ЦРЧР

- координира и администрира в България Програмата „Учене през целия живот”;
- информира и консултира чрез Euroguidance център, България, за възможностите за образование, обучение и работа в рамките на Европа;
- координира дейността по разпространение и прилагане на инициативата Europass в България;
- координира и администрира дейността eTwinning;
- координира инициативата „Европейски езиков знак”;
- организира, консултира и осъществява изследвания в областта на образованието, професионалното обучение, пазара на труда и човешките ресурси в България;
- предлага възможност на образователни специалисти да участват в тематични учебни визити в други европейски страни и да организират такива в България.

Структура на ЦРЧР

Отдел ”Финансово-счетоводен”;

Отдел ”Информационен”;

Отдел ”Селекция, договориране и анализ”;

Отдел ”Мониторинг и консултиране на бенефициенти”;

Отдел ”Съпътстващи дейности”;

Отдел ”Администрация и логистика”.